

Il-Knisja Parrokkjali

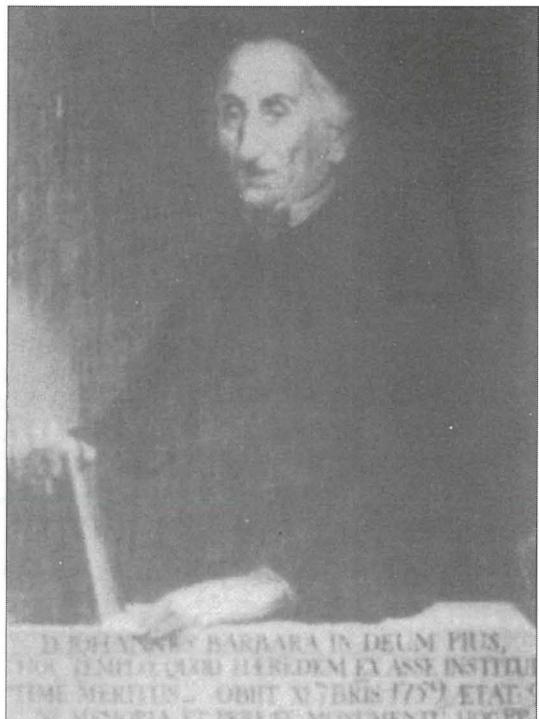
It-Tieni Parti - Daniel Schembri

■ Wara li spiċċajt l-analiżi deskrittiva tal-bini tal-knisja fl-artiklu tiegħi tas-sena li ghaddiet naħseb li tkun ħaġa xierqa li issa nikteb xi ħaġa dwar id-dekorazzjoni li nsibu ġewwa l-knisja.

Sa mill-1646 nsibu li fuq l-arta l-maġġur ga kien hemm tabernaklu kulturat fl-injam u li minn deskrizzjonijiet li nsibu fil-viżti pastorali, dan it-tabernaklu b'forma ta' ġirandola fuqu, kien il-ġmiel tiegħu. Iżda dan l-arta tbiddel u dan bis-sahħha ta' Dun Ģwann Barbara, wieħed mill-akbar jekk mhux l-akbar benefattur tal-knisja ta' Hal Tarxien. Fost id-diversi legati li ħalla biex isiru wara mewtu, skond dak li qal fit-testment tiegħu, kien hemm ukoll inkluż wieħed li kellu x'jaqsam ma' l-arta l-maġġur tal-knisja. L-arta il-qadim kien parti tal-ġebel u l-parti l-oħra jiġifieri l-iskannell u t-tabernaklu, ta' l-injam. Dun Ģwann ried

li parti minn ġidu tmur biex isir artal ta' l-irham flok dak li kien hemm sa dak iż-żmien. Dan ix-xogħol sar mill-marmista Sengleean Antonio Nikolas, u ġie mbierek mill-isqof Pellerano nhar id-19 ta' Ottubru 1779.

Minn nofs is-seklu sbatax insibu ukoll li l-kwadri ta' l-arta tal-kor ga kien imżejen bi gwarniċ tal-ġebel u b'kolonni fuq kull naħha. Fis-sena 1653 l-arta tal-Kappella tal-Kunċizzjoni kien imżejen ukoll bi gwarniċ tal-ġebel kollu skultura u żewġ kolonni waħda fuq kull naħha ta' l-arta, bħal dak li kien hemm ma' l-arta tal-kor. Fil-Kappella ta' pariġġ dik tal-Kunċizzjoni, jiġifieri dik tal-Madonna tar-Rużarju illum Kappella tal-Kurċifiss, insibu li kien sar l-istess, jiġifieri skultura fil-ġebel tal-gwarniċ u żewġ kolonni tal-ġebel. Ftit ftit l-arta l-oħra bdew jiżżejnu bl-istess mod jiġifieri

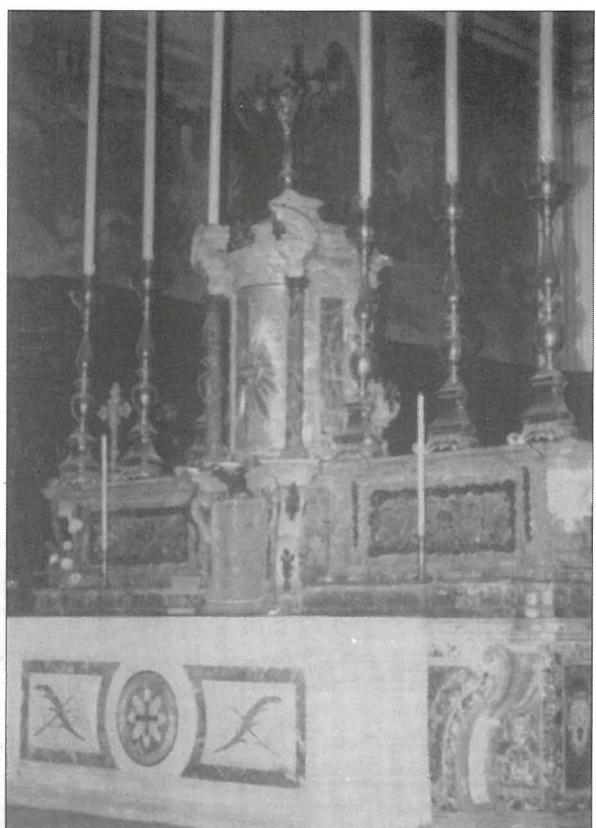
Dun Ģwann Barbara

L-arma ta' Barbara -
dettal mill-altar

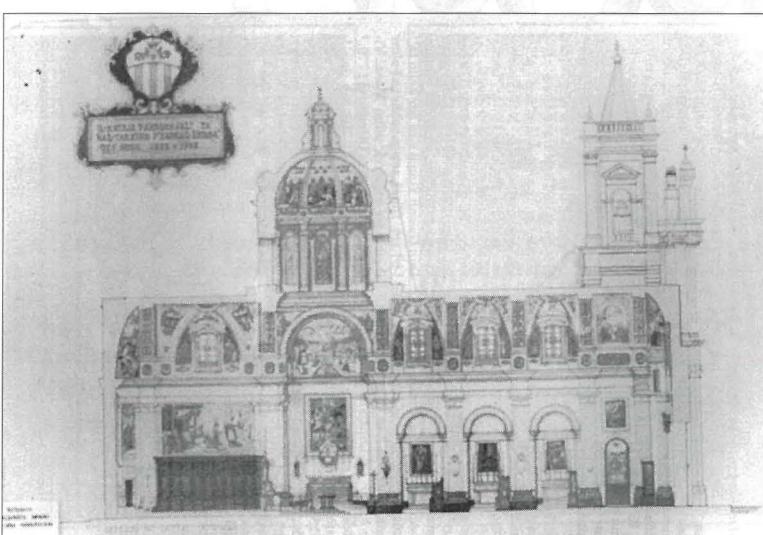

dekorazzjoni fuq l-istess elementi baži, b'format pjuttost vertikali u b'kolonni weqfin fil-ġnub tal-kwadru titulari ta' kull artal.

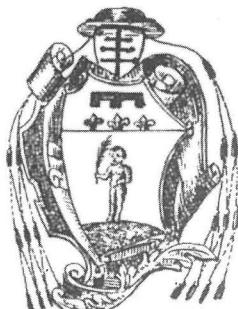
Bid-dekorazzjoni tal-prospettiva ta' l-ortal ta' Sant' Andrija, illum San Franġisk minn Paola, li bdiet fis-sena 1699, jidher li gew introdotti elementi godda li nfluwenzaw it-tiżżejjin ta' l-ortal fis-snin ta' wara. Il-prospettiva ta' dan l-ortal żejju-nuha b'elementi figurattivi, xbiha ta' angli flok kolonni, haġa aktar movimentata milli vertikali, kif kienet qabel. Wara t-tibdil strutturali fl-absidar tal-kappelli, din il-forma ta' dekorazzjoni ta' skultura tal-ġebel influwenzat l-ortal ta' l-oħra. Hekk dak ta' Santa Katerina, illum Madonna taċ-Ċintura, ġie dekorat għall-ewwel darba wara li ġie absidat, ta' Santu Rokku, illum artal tad-Duluri, ta' San Ġużepp u x'aktarx it-tnejn l-oħra ta' San Franġisk illum Qalb ta' Gesù u San Anard ġew imżejnin b'din il-kwalità ta' dekorazzjoni figurattiva.

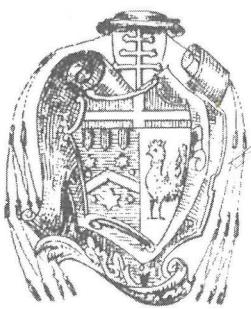
L-Altar Maġġur tal-Knisja Parrokkjali

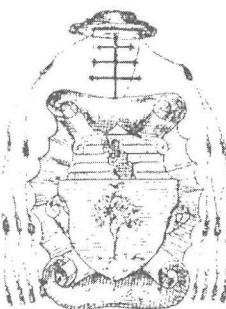
Id-disinn ta' ġewwa tal-Knisja ta' Hal Tarxien

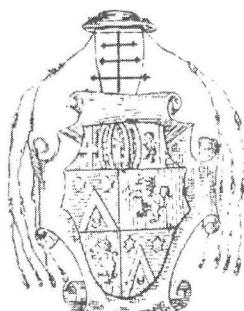
L-Isqof Cagliares

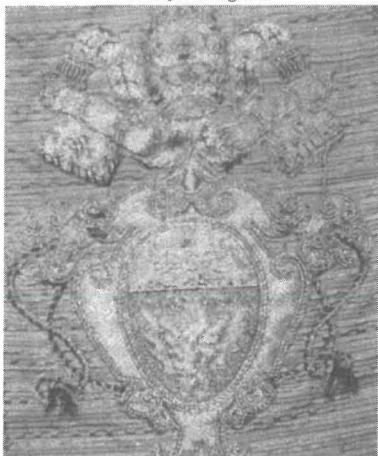
L-Isqof Gargallo

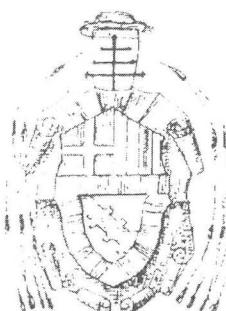
L-Isqof Palmieri

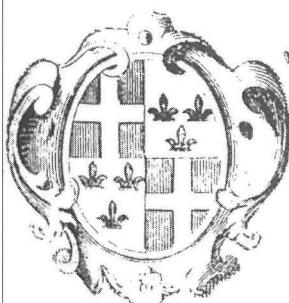
L-Isqof de Bussan

Papa Pawlu V

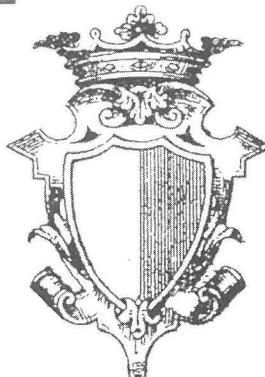
L-Isqof Labini

G.M. Wignacourt

G. M. Pinto

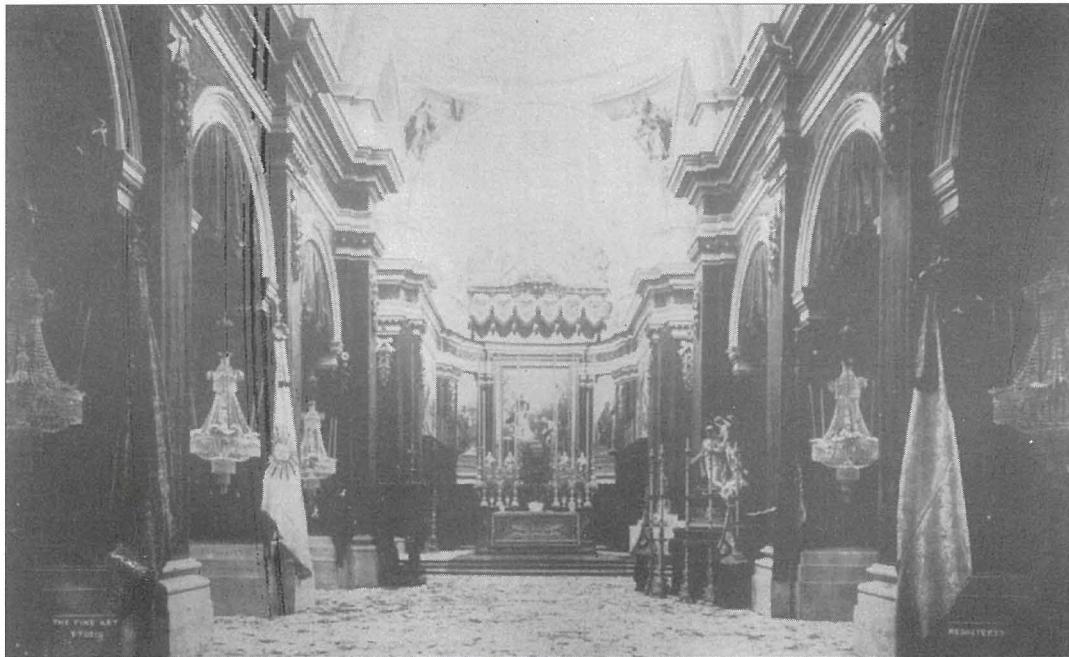

*Emblemi b'konnessjoni mal-bini
tal-Knisja Parrokkjali*

ohra, tneħħi l-artal tal-Madonna tar-Rużarju, dak tal-Kunċizzjoni u dak ta' Sant' Andrija. Tajjeb wieħed jgħid li ghalkemm l-artal ta' Sant' Andrija kien hu li dahħal dan l-element ġdid fit-tiżżeen ta' madwar l-artali, meta mill-ġdid ġie dekorat wara x-xogħol taż-żieda tal-abside.

Dan l-artal flok ma segwa l-artali l-ohra li qabel kienu segwewh huma, reġa' rritorna fuq dekorazzjoni vertikali b'żewġ kolonni fil-ġnub tiegħi.

- *Ikompli f/pagna 67*

Il-Knisja Parrokkjali fil-bidu tas-Seklu 20

B'hekk tasal biex tikkonkludi illi t-transizzjoni mir-rinaxximent għal barokk kif jidher fil-Knisja ta' Hal Tarxien influwenzat mhux biss l-arkitettura tagħha imma wkoll it-tiżżeen ta' l-artali tagħha.

Illum hu verament ġasra kbira illi minn dan kollu li ghidt wieħed ma jista' jara xejn ħlief xi fdalijiet ta' xi kolonni li hemm mitluqin fiċ-Ċimiterju ta' Hal Tarxien. Fl-ahħar tas-seklu dsatax, il-manija li kienet bdiet taħkem f'Malta biex jillixxaw il-ħitan tal-knejjes minn dawn l-elementi dekorattivi laħqed lil Hal Tarxien u taħt id-direzzjoni tal-Perit Mikiel Busuttil mis-sena 1890 'il quddiem, il-knisja ġiet imneżżeen minn dan it-tiżżeen fil-gebel kollu.

Fl-opinjoni tiegħi, il-knisja monument tagħna wieħed jista' jara fiha t-tendenzi diversi li minn żmien għall-ieħor għaddew minn fuq il-gżejjer tagħna u li llum dejjem għadna nistgħu ngawdu u nammiraw.

Referenzi:

- Battistino Vince: *Malta Hal Tarxien 1993* Printwell
Bonnici Cali: *Il-Knisja Parrokkjali ta' Hal Tarxien 1973*
Borg Vince: *Il-Knisja Parrokkjali ta' Hal Tarxien 1973*
Vella E.B.: *Storja ta' Hal Tarxien u Rahal Ģdid (Pawla) 1932*
Profs Dun Karm Sant: *Dokument mbuxx ippubblikat Storja tal-Fondazzjoni Barbara Malta 1960.*